

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio). Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Niemisalo, N. 2021. Ilmastonmuutoksesta, käytännöllisesti. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti (2).

URL: <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=f576dc84-bd05-4e4b-a29c-dc276b0f08e0>

Ilmastonmuutoksesta, käytännöllisesti

Niko Niemisalo, YTM, projektipäällikkö (Energiatehokas arktinen lumi -hanke, EAKR, A75522), Vastuulliset palvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: ilmastonmuutokset, ilmastopolitiikka, ilmastostrategiat

Ilmatieteen laitos sijaitsee Helsingin pohjoisosassa Erik Palménin aukiolla. Mutta kuka olikaan Erik Palmén? Palmén oli tunnettu suomalainen ilmastotieteilijä, joka eli ja teki maailmanlaajuisesti tunnetun tiedemiehen uransa vuosina 1898-1985. Hän työskenteli Helsingin yliopistossa meteorologian laitoksella. Palménin läsnäolon saattoi kuulemma tuntea, mutta myös haistaa, koska hän poltti runsaasti paksuja sikareita. Näitä ja muita kokemuksia riittää Ilmatieteen laitoksen pääjohtaja, Maailman ilmatieteen järjestön (WMO) pääsihteeri Petteri Taalaksen uudessa teoksessa *Ilmastonmuutos ilmatieteilijän silmin* (2021). Taalas popularisoi ilmastotiedettä, mutta ei tingi siitä pääperiaatteesta, että fossiilisten polttoaineiden käyttöä on jatkossa vähennettävä. Hän kuvaa kirjassa omaa uratarinaansa ja sitä, kuinka tie vei ilmastotieteen pariin. Maapallon ekosysteemi ja sen nerokkaat periaatteet avautuvat lukijalle. Taalas korostaa planeetta maan, sen luonnon ja toimintaperiaatteiden ainutlaatuisuutta. Ottamatta kantaa maailmankatsomuksellisiin kysymyksiin, maapallo ja elämä maan kuperalla pinnalla on joka tapauksessa suuri ihme. Arki onkin aika scifiä, jos vähän provosoidaan.

Ilmasto- ja ympäristöregiimejä käydään teoksessa läpi 1980-1990-luvuilta tähän päivään. Niiden kautta päästään Pariisin sopimukseen vuonna 2015. Se rakennettiin YK:n alaisessa järjestelmässä (huom. ongelmiseen ja mahdollisuuksineen), ja tuolloin sekä taivaankappaleet että Ranskan vahva diplomaattinen koneisto sattuvat olemaan oikeassa asennossa. Sopimus saatiin aikaan ja sitä voidaan pitää isona onnistumisena ilmastopolitiikan ja ilmastodiplomatian sektoreilla. Teosta kirjoitettaessa Yhdysvallat oli ainoa maa, joka ei ollut trumpilaisuuden vuoksi Pariisin sopimusta ratifioinut. Nyt keväällä 2021 tiedetään, että uusi presidentti Biden ratifioi sopimuksen ensi töikseen. Tämä oli samalla myös merkki siitä tahtotilasta, joka Yhdysvalloissa vallitsee. Samaan teemaan istuu myös John Kerryn nimeäminen ilmastoasioiden erityislähettilääksi. Taalaksen mukaan Pariisin sopimuksen puitteissa myös Pohjoismaissa on toteutettu onnistuneita päästöjen vähennyksiä lisäämällä ydinvoiman,

vesivoiman, tuulivoiman ja geotermisen energian käyttöä”. Tämä kuvaa Taalaksen näkökulmaa: siinä yhdistyvät idealismi ja realismi. Pohjimmiltaan hän on tulkinani mukaan kuitenkin pragmaatikko. Hän ymmärtää varsin hyvin sen, että energiaa tarvitaan nyt ja jatkossa ja esimerkiksi metsästäjä-keräilijä-kulttuurin ei ole paluuta.

Pariisin sopimuksen jälkeisenä aikana, siis nykyaikana, tarvittaisiin vielä enemmän uusia innovatiivisia ratkaisuja ja sitoutumista päästöjen vähentämiseen. Taalas kannustaa vastuutahoja ja päätöksentekijöitä mukaan näihin talkoisiin. Taalaksen skenaario on, että jos kaikki ilmastotoimet epäonnistuvat ja kaikki fossiiliset energiavarat poltetaan, tämän vuosisadan loppuun mennessä voidaan saavuttaa 3-5 asteen keskilämpötilan nousu. Vuoteen 2200 mennessä lämpötila nousisi kahdeksan astetta. Näissäkin oloissa elollinen elämä maassa jatkuu, mutta muutokset ovat dramaattisia ja elonkehä ei kykenisi elättämään nykyistä (tai kasvavaa?) määrää ihmisiä. ”Nykyminen jatkaminen olisi katastrofaalista, enkä usko sitä kenenkään täysjärkisen planeettamme asukkaan haluavan”, Taalas toteaa.

Oman näkökulmansa kuvaamisessa Taalas onnistuu, josta on annettava erityistä kiitosta. Elämänmakuisesti hän kertoo ilmastotieteilijän urastaan ja niistä erinäisistä vaiheista, joita tuolle taipaleelle on mahtunut. Tämä auttaa sekä tavallista kansalaista että alan ammattilaisia hahmottamaan mistä asiassa on kysymys. Kriittinen lukija kiinnittää huomionsa siihen, että Taalas on käyttänyt myös varsin paljon lentopetroolia tutkimus- ja vaikuttamistyöhönsä. Teoksen näkökulmasta käsin tätä ei voida pitää mahdottomana ongelmana, koska kirjoittaja suhtautuu asioihin käytännöllisesti ja ymmärtää esimerkiksi Suomen edun ajamisen tärkeyden ja diplomaattisen toiminnan erityiset vaatimukset. Taalaksen kirja auttaa ymmärtämään ilmastomuutoksen tarkastelun historiaa ja nykypäivää 2020-luvulla. Ilmastoasiat ja ympäristötematiikka ohjaavat jatkossa vahvasti toimintaa myös Lapin AMKissa, ja aiheeseen perehtyminen on siksikin todella tärkeää sekä opiskelijoille että henkilökunnalle.

Taalaksen teos on käytännöllinen, nykyaikainen ja asiantunteva puheenvuoro ilmastomuutoksen ilmiöön, joka EU-kielellä tunnetaan nyt ja vastaisuudessa nimellä *Green Deal*. Ilmiötä koskevassa keskustelussa jätetään useimmiten melko avoimeksi se, kuinka vihreä siirtymä käytännössä tehdään ja kuka esimerkiksi sähköautoiluun siirtymisen kustannukset viime kädessä maksaa. Kustannuksiaahan aiheutuu sekä infrastruktuurin rakentamisesta että varsinkin yksittäiselle kuluttajalle. Lisäksi monet käytännön elämän asiat, kuten polttomoottoritekniikan kehitys ja siihen nykyisinkin kohdistuvat varsin tarkat päästömittaukset sivuutetaan. Näin on myös tässä Taalaksen puheenvuorossa. Teoksessa

annetaan yhtä kaikki hyvä ja asiantunteva yleiskuva ilmastonmuutoksen ilmiöstä ja siitä käytävästä keskustelusta. Siksi se on yksi tärkeimmistä suomalaisista tietokirjoista viime vuosina.

MAAILMAN ILMATIETEEN JÄRJESTÖN (WMO) PÄÄSIHTEERI

PETTERI TAALAS

TAMMI

**ILMASTON-
MUUTOS**

ILMATIETEILIJÄN SILMIN

Teoksen nimi: Ilmastonmuutos ilmatieteilijän silmin

Kirjoittaja: Taalas, Petteri

Sivumäärä: 181 sivua

Ilmestymisvuosi: 2021

Julkaisija: Tammi

ISBN: 9789520418045